

A „MURAKÖZ“
megjelenik minden vasárnap.
Előfizetési árak:
Egészévre 4 frt. — kr.
Félévre 2 frt. — kr.
Negyedévre 1 frt. — kr.
A lap szellemi részét illető közlemények a „Muraköz“ szerkesztőségéhez, az előfizetési díjak pedig Fischel Fülöp könyvkereskedéséhez Csáktornyára küldendők.

MURAKÖZ

MEDJIMURJE

„MEDJIMURJE“
Izlazi svaku nedelju
Cena mu je :
Na celo leto 4 frt — kr
Na polleta 2 frt — kr
Na četvert 1 frt — kr
Sva pisma i pošiljke nai se pošiljaju „Uredničtvu Medjimurja“ a predplata knjižaru Filipa Fischela u Čakovcu.

VEGYESTARTALMU HETILAP I NOVINE ZA MEDJIMURSKI PUK.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP. — IZLAZI SVAKU NEDELJU

Kereskedelmünk és a magyarnyelv.

Fejlett ipar és kereskedelem nélkül manap mivellet nemzetet képzelni sem lehet. Az ipar és kereskedelmi néposztály műveltségéből lehet következtetni az egész nemzet műveltségére, mert az képezi a polgárságot, s műveltsége a polgárisultságot. Ha ez hiányzik, enyészetnek indul maga a nemzet is. Áll ez egészben s részben egyaránt, az egész országra nézve úgy, mint egyes vidékre. Jól tesszünk tehát, ha ezen kérdést nálunk is fölvetjük, s itt nem szabad felednünk, hogy a nemzet csak nyelvében él azért a kereskedelemnek, iparnak is ezen biztos alapra kell helyezkednie.

A megnyitandó országos kiállítás meg fogja mutatni, hogy hazánk az ipar s kereskedelem terén is bámulatos haladást tett. noha ezt most még kevesen hiszik; csak hogy — fájdalom — kizárólagos magyar voltát hiába fogjuk keresni. A mulasztás még mindig pótlásra vár. Ez szomorú valóság és bizony minálunk sincs ez máskép.

Muraköznek, különösen Csáktornyának igen élénk a kereskedelme, kivált terményekkel, és számos család kényelmes létet biztosít magának általa, de itt sem magyar az, hanem német, mint általában. E bajon segíteni kell. A gabnával terhelt kocsik egész seregét láthatjuk naponkint a vasuti állomáshoz kigördülni és mindenegyes zsákon ott büszkélkedik küldőjének neve — németül. A kereskedők üzleti s társalgási nyelve a — német (a család nyelvéről nem is beszélve.) s kivételesen vehetsz csak a magad garasán s — magad nyelvén a boltban holmi egymást; pedig e város lakossága máskép elég magyar, érzelmre mind s az édes honi nyelvet is birják, legalább értik majnem mindnyájan. Vajjon miért nem élnek is vele mint a mindennapi kenyérrel, miért nem magyar a család is? Erre kissé bajos, mert kényes a felelet.

Én azt tartom, a megszokottságon mulik. — Legtöbben a német közmondással tartanak: „Wie die Alten sungen, so zwitschern die Jungen“. — Hát biz ez csak a maradi emberre illik; a mai kor pedig maradást nem tűr, mert a ki nem halad, az marad — hátra. Mi több: nem is annyira haladásról van itt szó, mint inkább régi mulasztás behozásáról és mindnyájan tudjuk, hogy mentől régibb az adósság, annál inkább kell azt törleszteni nekünk pedig sok a törleszteni valónk. siessünk véle! — Ismeri most már a magyart széles e világ, költészetének művészetének, művelődésének híre bejárja a föld kerékességét, nem hazája többé a „Juhassen“, „Kanassen“ népségnek ez ország, sőt, hogy anyagilag is megvan: elhiszik már continensünk bankár-Crósusai. — És ezen tényekkel szemben mi magunk, ez édes hazának fiai legyünk teljes kifejlődésének koloncai: letépvén magunkról legékesebb díszét, zengzetes nyelvét, rút idegenért cserélve azt be? — „Az nem lehet, hogy annyi sziv hiába onta vért, s annyi hű kebel szakadt meg e honért.“ — a multban, megteremtve polgári jólétünket, melyet im éldelek. köztünk lebbedő szel-

lemárynai, a nemzet kidült nagyjainak szégyenpírt kergetnének arcainkra — s ily szégyen ne érjen bennünket.

De térjünk vissza a köznapi élet terére. A kereskedő nem a szóbeszéd embere, szivéről talán visszapattan esdeklő szavunk, mint ércpaizsról az életlen dárda: ő a »fizess vagy fuss« embere. De így is kérdezem: mi kára támad abból, ha üzleti könyveit magyar nyelven vezeti, a belfölddel (legalább) magyarul levelez, családjának beszédjé, szokása, egész életmódja, sőt — gabnászakján a cégfelirat magyar? . . . Legfeljebb is azon előnye származhatik belőle, hogy minden érintkezése a hatósággal saját hasznára meg lesz könnyítve, üzleti összeköttetései a hazai társaságban mélyebb gyökeret fognak verni, a közönség bizalmát teljesen fogja megnyerni, polgártársaival, mint egy édes hazának közös nyelvén élő gyermekei családias egyetértésben fog élni s — számos előítéletnek fogja utját vágni. Azt mondják: a német nyelv világnyelv! Igaz, igaz, de ki tiltja, hogy beszéljék tisztelt polgártársaim a magyar nyelv — után? No lám!

Hogy óhajunk ne maradjon írott malszt, azon segíthetne egy közművelődési egyesület, legyen bár a neve Casino, Polgárkör vagy más, ez összetömrítené a polgárságot egy családdá, — az ifjúság számára nyíljon meg egy magyar keresk. iskola, és a nagy közönségben oszladozzék az előítélet köde.

MISKOLCI ARNOLD.

Még egyszer a csákt. purim-ünnepély.

A csáktornyai purim-ünnepély, melyről lapunk március 8-ki számában megemlékeztünk, port vert fel Egyrészt a siker, mely a rend. bizottság fáradozását koronázta, találkozott méltó elismeréssel, másrészt a német program miatt a magyarság talált kifogásolni valót. Mind a dicsérésben, mind kifogásolásban ügyekezünk a hazafias közönség nézetét lapunk f. hó 8-ki számában híven regisztrálni. Kifogásoltuk a tulságosan német jellegű programot első sorban hazafias kötelességünkönkből, hogy foglalkozunk ismét az ügygyel — kilévéen zárva lapunkból annak nemesebb céljai miatt, minden ide nem tartozó meddő harc, — annak az alább közlendő levél az oka, melyet csak ismételt kívánatra közlünk és azért, hogy a levél t. írója szerint „tárgyilagosa“ maradhasunk. Közöljük tehát a levelet bármi csekély aiaki vagy tartalmi változtatás nélkül.

A levél így szól:

Tek. Szerkesztőség!

Örvendetesen meglepett becses lapjának f. évi március 8-iki száma, melyben oly szépen és kiterjeszkedve emlékezett meg a helybeli izr. nőegylet javára rendezett farsangi mulatságról. — Mint ezen mulatság rendezőségének egyik tagja, különös köszönettel is tartozom úgy a magam, mint, volt rendezőtársaim nevében. — Nem hagyhatom azonban megjegyzés nélkül becses megemlékezésének végszavaiban kifejezett azon óhaját, hogy jövőben rendezendő mulatságainkon a magyar nyelvnek nagyobb helyet adjunk.

Ezen óhajból következtetve, fel kell tenünk, hogy bennünket csak azon arányban

méltóztatott magyar hazafiaknak tekinteni, a mely arányban használtuk a magyar nyelvet emlézett mulatságon.

Úgy társadalmi, mint különösen helyi érdekek szempontjából páratlan tapintattal vezetett becses lapját távolról sem akarom a most divó kérdés harcába vinni, de kénytelen vagyok kijelenteni, hogy visszautasítom azon vádat, mintha a zsidó nem lehetne azért jó magyar hazafi, mert esetleg jobban tud németül, mint magyarul. — Különben pedig én azon nézetben is vagyok, hogy egy német nyelven rendezett és megtartott mulatságnak semmi összefüggése nincs a hazafisággal, mert ha szórakozást keresek és találok egy ily mulatságon, a legtávolabb mindenestre a közügyektől vagyok.

De kijelentem azt is, mikép Csáktornyán egy izr. közönségre számított mulatságot, melylyel előadás van egybekapcsolva, a siker szempontjából németül lehet csak rendezni, mert ha tudnak is magyarul, annyira sem a rendezőség, sem a közönség még sem tud, hogy az irodalmi nyelvet megértse vagy plane mulathasson rajta. Ezt tekintve szem előtt, sem az izraeliták, még kevésbbé mások látogatnák meg az ily magyar előadást. Bizonyosága ennek, hogy német színészek mindig, magyarok soha sem prosperáltak Csáktornyán. Műkedvelők által rendezett magyar előadást pedig csak a jótékony cél érdekében látogatják meg a csáktornyaiak. Élvezetjük úgy amott csak azoknak van, kik véletlenül hivatásuknál fogva jó magyarok.

Varazsd példája nem példa, mert ott nem hazafiasságból nem játszanak németül, hanem mert a németek nem birnak fenttartani színházat és mert a horvátok chauvinisták; restellenék, ha a németek mulatnának horvátul. Különben pedig horvátoktól még hazafiságot sem akarok tanulni. Appage satanos.

Célunk volt az izr. nőegylet javára minél több jövedelmet biztosítani, ezt elértük, és csakis így érhattük el. Azok szempontjából bírálatnak kitéve nem lehetünk, a kik nem jelentek meg. Mulatni meg, úgy mulatunk mint tudunk.

De hogy azért buzdítását komolyan és megalégedéssel vettük, azt nyíltan kijelentem. Kiváló tisztelettel

WOLLÁK ADOLF.

E levél több sántikáló állítására elég megjegyezni valónk volna, de azokra fent említett indokainknál fogva, nem reflektálhatunk, mégis az ítélet kimondását a hazafias közönségre bizzuk. Örömrökönknek mindazonáltal annyiban szívesen adunk kifejezést, hogy felszólamlásunknak, illetőleg buzdításunknak meg volt a jogosan várt következménye, mert a levél szerént a t. rendezők, a buzdítást komolyan és megalégedéssel vették. — Vegyék ist. izr. ifjúság a hazafiságot komolyan és mutassák meg a legközelebbi alkalommal, hogy nem csak tudnak, de akarnak is: nem csupán szivben, de szóban is magyarok lenni!

H I R E K.

— A muraközi állami iskolai tanítók és tanítónők f. hó 26-án Csáktornyán a közs. népiskolában fizetésök felemelése érdekében gyűlést tartanak. Mozgalmuk valóban indokolt!

— **Nyilatkozat.** T. Szerkesztő Úr! Az „Egyenlőség“ bpesti hetilap 11-ik számában egy Csáktornyáról keltezett cikk jelent meg, mely alatt az én szerény nevem, mint annak szerzője szerepel. Miután én hivatolt cikket nem irtam, hanem úgy látszik, hogy valaki elég tapintatlan volt nevemet felhasználni saját nevének eltakarása céljából, kérem, sziveskedjék jelen nyilatkozatomnak b. lapjában helyt adni, azon határozott kijelentésem hozzáadásával, miszerint jelzett cikk írójának nevem jogtalan felhasználása általi eljárását helytelenítem és elítélem.

Csáktornya, 1885. márc. 16

Teljes tisztelettel

BALKÁNYI SIMON.

— **Tűz** volt Perlakon f. hó 17-én este. Elégett 2 ház.

— **A csáktornyai** kisd. óvó-egyesület alapszabályait a belügyministerium ellátta bemutatási záradékkal.

Árverés. A helybeli kir. járásbiróságnál f. évi április 8.-án reggel az elkobzott corpus delictik u. m. lőfegyverek, ruhaneműek, s egyéb apróságok árverés útján eladatni fognak. Ugyancsak április 7-én reggel, 8 órakor a csáktornyai vasuti állomásnál 2 rakasz pótkávé fog elárvereztetni.

— **A csáktornyai pénztintézetek.** A két virágzó takarékpénztár e hónapban tartotta meg évi közgyűlését. A „csáktornyai“ feb. hó 26-án, a „muraközi“ márc. 14-én. Az igazgatótanács a „Csáktornyai Takarékpénztár“-ban a következőleg alakult meg: igazg. : Pecsornik János, aligazg. Neumann József, könyvelő: Loebel Jakab. Igazg. tanácsosok: Bernyák Ferenc, Deák József, Fischer Náthán, Fischer Jakab Grész Alajos, Hirschmann Leo, Hirschmann Samu, Hochsinger Sándor, Mollnár Elek, Mayer Salamon, Nuzsy Mátyás, Pecsornik Ignác, Sárossy László, ifj. Szeivert Antal, Todor József, Ziegler Kálmán. Felügyelő bizottsági tagok: Luperszbeck József, Dr. Schwarz Albert, Wollák Rezső, Póttagok: Szieber János, Pálya Mihály.

A „Muraközi Takarékpénztár“-ban tiszt. elnök: Horváth Lajos, igazgató: Szakonyi Zsigmond, alig: Benedikt Ede, könyvelő: Prusztáz Nándor. Igazgatótanácsosok: Bencsák Ferenc, Huszár Nándor, Kohn Hermann, Morandini Valent, Neumann Miksa, Neuwith Mór, Prusztáz Alajos, Rosenberg Lajos, Rosenberg Rezső, Schulleg János, Wettendorfer Dávid és Zikál Henrik. Felügyelőbizottsági

tagok: Baron Lipét, Löbl Mór, Margitai József. Póttagok: Mózes Bernát, Neumann Samu.

A „muraközi önszegélyző egyesület“ márc. 14-én megszűnt. Helyét 2 ilyenmü pénztintézet tölti be: Az egyik a „Muraközi Takarékpénztár“ kebelében alakult „előleg kölcsön-üzlet“, a másik a „csáktornyai takarékpénztárral“ összeköttetésben levő önszegélyző-egylet mely 4—4 évre alakul. Ez intézet a következők igazgatása alatt áll: Deák József igazg. Neumann József aligazg., Baumhack Frigyes Cvetkovits Antal, Alszeghy Alajos, Graner Miksa, Mayer Salamon, Pálya Mihály, Rhédey Ferenc, Sárossy László, Stern Jakab és Todor József ig. tanácsosok és Nuzsy Mátyás, Polyák Mátyás, Dr. Schwarz Albert felügy. biz. tagok. Valamennyi pénztintézet virul, a miből Csáktornya élénk kereskedelmére és általában e téren emelkedésére lehet következtetni. Felelmitjük e helyen, hogy a csákt. takarékpénztár házának építését, mely városunk díszére fog szolgálni, már elkezdették.

— **A megyei közigazgatási bizottsági üléstől.** F. hó 10-én tartott közg. biz. ülésen elhatározott, hogy a járási szolgabírók évenként a járásukhoz tartozó körjegyzőségeknél legalább egyharmad részénél az adóügy körüli kezelést megvizsgálni tartoznak. — Tekintve, hogy főleg napjainkban igen gyakori a tüzeset, melynek egyik oka abban is rejlik, hogy főleg faluhelyeken az építkezéseknél a tűzrendészeti intézkedések egészen figyelmen kívül hagyatnak, a közigazgatási bizottság alispán urat megbizta, hogy a májusi rendes közgyűlésre az egész megye területére kötelező tűzrendőri szabályzatot állíttasson egybe. Olvastatott a csákt. járási szolgabíró urnak a járásban levő, temetővel nem bíró községekre vonatkozó véleményes előterjesztés. Az előterjesztés szerint ezen községek oly mély fekvésűek, hogy a területükön a kellő mélységre ásott sírokban rendszerint víz van: mielőtt a közigazgatási bizottság az előterjesztés érdemleges elintézésébe bocsátkozott volna, az iratot a megyei főorvos urnak adta át, annak szakzerű elbírálása végett, vajjon közegészségügyi szempontból melyik nagyobb veszély, ha a hullák községeken keresztül szállítatnak a temetőbe, vagy pedig ha a hullákat vízzel telt sírokba temetik.

— **Tanügy.** Zalam. kir. tanfelügyelője a közg. bizottság legutóbbi ülésén felhívta a bizottság figyelmét a muraközi népoktatás tovább fejlesztésére. Elsorolta az általi iskolákkal multhatlanul ellátandó községeket; rész-

letesen indokolta és feltűntette ezen intézkedés szükségességét. Kir. tanfelügyelő ur jelentette, hogy Gadó Mátyás és Kaiser Lajos iskolalátogatók már beküldötték hivatalos jelentésüket. Örömmel konstataulta, hogy az illetők az iskolalátogatás szabályrendeleteinek tételről-tételre eleget tettek. A községeket és előjáróságokat az iskolázás dologi és személyi követelményeiről szigorú ellenőrzéssel tájékozták. Tanfelügyelő ur az általok jelzett hiányok legégetőbbjeiben haladéktalanul intézkedett. Ilyen a szt.-mártoni iskola, mely a szűk helyiség miatt a tanköteleseknek csak felét fogadhatja be.

— **Hol a sonka?** Özv. Ivacsics Mátyásné helybeli háztulajdonosnőnek konyhájából, a füstre akasztott sertéshus közötti 2 drb sonkát ismeretlen tettes, folyó márczius 15-én délután eltolvajolt. Ha már fényes nappal is lopnak, úgy kéltsegenkívüli, hogy nemsokára lefog tűnni a tolvajlámpások aranykora.

— **Perlak mezőváros** előjáróságának kérvényét, melyben a „Filanda“ további kiépítését kéri a magas ministeriumtól s a totev-kursanczi áll. iskola épületének átalakítása tárgyában beadott kérvényt a megyei közg. biz. a ministeriumhoz pártolólag terjesztette fel.

A hasznos foggyógyszerek közt mindeus- esetre az első sorban kiemelendő a dr. POPP, bécsi cs. kir. fogorvosnak (Bognergasse 2. sz.) híres anatherin-szájvize. Ezen anatherin-szájviz már 30 év óta, mint a leg-sikeresebb szájgyógyyszer, ezer meg ezer üvegekben szállítatik a világ minden részébe. Nagyon ajánlható még dr. Poppnak nővény- kivonatu fogporais, melynek napon-tai használata a fogak tisztaságát és épen-tartását sikeresen előmozdítja. Az anatherin-fogpaszta üvegtégelyben, ép úgy dr. Popp ilatos fogpasztája 35 kr-ért a legjobb s legjutányosabb szer a fogak épen-tartására. Az odvas, üres fogak kitöltésére legjobban ajánlhatjuk Dr. Popp fog-plombját, melyvel mindenki maga betömheti üres vagy odvas fogát. ezzel a fogfájdalmát s a rothadás terjedését megátolja. Ki jó és szép fogakat akar magának biztosítani, használja dr. Popp J. G. anatherin-foggyógyszereit. (Bécs, Bognergasse 2.) Különösen ajánlható még dr. Popp illatos nővény-szájvize, mely a bőrt puhítja s annak fehérséget s ifjú üdéséget kölcsönöz. Dr. Popp ezen készítményei kaphatók minden gyógyszerertárban és diszmukereskedésben.

HORVATSKI DEL „MEDJIMURJA“

Spomenek Tomaš gazde i njegovoga suseda.

Kaj je to, sveobće-votiziranje?

S u s e d. Povećte vi meni Tomaš, kaj je to sveobće-votiziranje?

T o m a š. Sveobće votiziranje je to, da ne samo gazda, bogataš ima votuma, nego svaki človek, koj je 20 let star: biroš, sluga, pastir poljar, zvonar, vandracec meštarski detić, s jednom rečjom, svaki človek i takov, koj štibru neplaća samo nekoliko krajcarov od glave.

Vezda si premislite sused, da je pri nas zbiranje, med temi zbiratelji koliko jih se najde, koj se lahko da podmititi, za kupicu vina; a koj bi bilo, da bi još nekoliko milionov takovih zbiracov bilo, kak sem predi rekel! Kaj bi se takovi starali, kak zbiraju i kaj zbiraju, kaj je nje briga za dobro ali zlo orsaga i njenih stanovnikov, samo da je ga piti pak jesti.

S u s e d. Pak to bormeš niti ja sam nebi rad, da bi ja, pak susedov biroš i armer rajzender skup votizirali

T o m a š. A vidite to vam je ram sveobće votiziranje.

Kaj je to boj?

S u s e d. Kaj se tak bojite Tomaš od boja, da se vre od imena prestrašite.

T o m a š. Bojim se borme. Gospoda vu varašu z novim čtejeju, kaj je to, a mi

siromaki s bliza čutimo. Naj predi to, kak se k taboru pripravlja, pozoveju človeku sina koj je domaj jako veren i potreben, več dela, kak tri slugi, vezda ga hočeju oženiti, ali nikaj nabude, mora nuter rukkovati. To nije dosta; i sluga je soldat; 11 let služi več, ali obšita išče nema vu ruki, i on mora maširati, a žena s šesterom decom domaj ostane i svi sedem na gazdovi pleči

Onda išče se prične kvar tirati. Od dneva do dneva neprestance su soldati vu hiži. Svakojačke vrsti ljudi, sam si zavzeme naj bolše mesto vu hiži, a njegov konj vu štali: zbira vu jelu, a konj, vu obroku; človek nezna: ali bi mladinu, ali kaj čuval pred njim. Vun stisne dobroga gospodarara, da bi sam vušel iz svoje hiže Vu varašu to sve nečutiju.

Negda, negda se itak čuje, da je velka bitka bila; varaška gospoda zeznaju iz novin; i selski ljudi zeznaju, iz dugih redov koli, koje dimo peljaju ranjenika, i razdeliju med ljudi, da bi je vračili. Človek rad včini, ali kuligod put spazi ljudske rane, srdce mu se obrne: kaj pak moj sin, koj vu ljudski hiži ranjen i obstreljen leži? Nazad idući šeregi potroše sve kakti kobilice, pak neplatiju nikaj. Nego zato sobom nosiju betege; kud hodiju kolera i druge betege ostaviju; po mesece je dolina plaća, ono mesto, črez koje su išli ne prestaneju zvonari vu turnu zvoniti.

Od vlastite dece i družine dugo dugo nečuje gazda glasa, niti nezna, kam bi pisal

za njimi? Niti nezna, gdé bi iskal onoga regimenta, s kojim su Bog zna kam odbežali? Dok na zadnje jeden večer ne dojde kakov podrapanec, vu kojém mati komaj svojega sina prepozna. Siromak niti nije videl neprijatelja; niti nije mogel med nje vudriti, da bi se bar mogel s vitežtvom hvatiti, pak je zato itak dobil kuglju vu nogu; ter več nije sposoben za posel.

Dobroga slugu pak zabadava čakamo, on je tam ostal; što zna gde su ga zakopali? sedem bogcov je više na terh selu.

A na zadnje nam vu štibrinsku knjižicu zapišeju za svaki forint tulko krajcarov, bojskoga dometka Tak poznamo mi boja.

S u s e d. Dragi zemljak, ja bito i dalje znal govoriti. Kaj ste do vezda govorili, to je stopram tabor vuni; kaj pak onda ako je boj tu nutri?

Kada su 49. leta pitali Paloca: jeli je bil v njivim selu neprijatelj? odgovoril je »svi tri.« Pod tim je mislil nemca, rusa i magyara! kajti onda sami naši soldati nepaziju bolje na svoje zemlje kak na neprijateljeve; tam vzeme gde najde; de se pobijeju, tam na dalko i široko sve na nikaj spraviju: sela, varaše vužeju, vu prah obrneju, zadobljena mesta preiščeju i sv. odneseju.

I mi smo preziveli jednu takvu pogibelj, pak bi borme veliku božju pomoć potrebuvali, ako bi morali to išče jedenput preživeti. Zato jenajbolje, da je ljudstvo vu miru.

ZABAVA.

Stara Jalža

Putovanje.

Stara Jalža je skorom skup opala od straha i na jedno kratko vreme se je i zmešala. Kak je k sebi došla, isče joj je teže postalo. Do vezda ju je samo Bog kaštiguvao, ali od vezda je i od ljudi sve zlo čutila. Ova nesreća joj je teško stala.

Četverdeset letah je već tomu, da vu ovoj mirnoj, priateljnoy kolibici stanuje; mislila je, da se već ne bude nikam oduot selila, dok ju Bog k sebi ne vzeme. Zemljicu je takajše jako rado imela. Četverdeset letah je na njoj delala, ravnala, i jako ju je štimala. Vu celim svetu se je kakti za stranjsku čutila — samo vu svoji mali hižički, pak na svojoj zemlji čutila se kak domaj. Da bi joj to bili rekli, da mora putovati, da mora po apothekah, štacunah i cirkvah hoditi, mislila bi bila, da ju vu Ameriku pošiljaju, odkud nigdar više nemore nazad dojtii.

Kaj pak s tim nesrećnim detetom, kaj začne vezda? iz česa ga bu zdržavala, opravljala, ako nebude hižice, nebude vrtiča, zemljice i nebude poznaucov i susedov?!

Jalža je zdvajala, ogenj, voda, tuča sve nije za tak veliku nesre u držala, kak to, da joj se odpovedalo. Tak je človek izmed nesrećami, najnovišu drži navek za najvešću.

Kak on koj v noci zabludi i nevidi drugo kak kmicu, — tak su Jalžine misli sim — tam bludile, dok je dimo došla. Zabadava si je glavu trla, odkud budu novci. Oni forinti su joj brigu nakopali, od onih se nije mogla osloboditi.

Mnogo žen bude takvih, koje si budu mislile vu sebi: ona hurma je ne mogla kaj prodati? Jer nekoje žene imaju navek nekaj za prodati ili za kupiti. Prodaju v jeseni ono kaj bi v zimi nucale, vu zimi ono kaj bi na protolutje potrebuvala, vu protuletju prodaju opravu, iz blazinah perje, a to jeseni počmeju opet. Ali Jalža je niti ne mislila na to, pošteni, skrblijivi človek to ne včini ni onda, kad ga nekakva nesreća dostigne. S Jalžom ni jeden kranjec nebi čudaj skončal.

Štefek je jedno zacartano dčete bilo, on ako mu je i kak moguće bilo, navek joj je na šinjaku visel, ali drugač nije bil zločest, kak takovi navadno jesu. Ljubil je babicu iz srđca, njena bolest je takajše i njegva bila. Kak je Štefek on večer babicu tužno pri stolu sedeti videl, taki je znal, da nekaj fali. Spitaval ju je, ali odgovora nije dobil. Ali dobro je on znal, kak moći babicu zadobiti. Počel je vikati, plakati se, da ga babica već nema rada, da on vumre, ide vu svet, — tak dugo je larmal i vikal, dok mu se je babica smilovala, i povedala mu je sve.

Štefek je samo poslušal, na zadnje si s deanicom oči obriše i reče, znaju kaj babica! Zutra kak zora postane, idemo k zemeljskomu gospodinu i rečemo mu, ako on tak dela s siromakom, naj ga voda odnese!

Babica mu odgovori: o ti siromaško dete, kaj nam to hasi? ne veruje on niti Boga, niti vruga.

— S tem bolje, barem ga onda zaistinu odnese vrag. Am babica vi ste rekli, da onoga človeka, koj ne veruje niti Boga niti vruga, njega najprvo odnese vrag. Zakaj ga već ne samo odnese!?

— Bog zna sinek moj. Morti čeka na već, da je najedenput odnese!

Ali to nam sve nikaj ne pomore. Na to su se obedva počeli žuhko plakati. Na jedenput veli Štefek: „Znate kaj babica? Zemite vi iz ladice vun one lepe svetlje, male krajcare, koje sam ja dobil — kak ste vi rekli — za uspomenu, i dajte je njemu!“

To je Jalžu jako vu srđce dirnulo, čudno joj se vidlo, da se malo dete od onoga razluči zbog nje, kaj je pred njim najdražeše, samo da svojoj babici pomože. Ali Jalžaniti zdaleka mislila nije, da to včini. Sveto je držala onu uspomenu maloga, niti za celi svet

se nebi vufala samo teknuti je, a još menje da bi je kraj dala.

Štefek se opet glasi za kratko vreme. Znate kaj babica, idemo, poglednemo mojega oca, veliju, da ima penez; budemo ga prosili da naj i nam da. — Za kratko vreme na to su se obedva legli vu postelju.

Stara Jalža si je premislila, da za istina nije v redu, da ju sin Januš niti nepohodi, niti blizu nedojde. Komu bi se obrnula takva stara ženska, ako joj se sam pravi sin neda videti? Kak se Štefek v jutro stane to mu je prvo bilo, ali idemo k tateku? Sinek moj, veli Jalža, da ti je to jako daleko. Ima pet štacijah.

Pet štacijah kraj sveta; je skorom svejedno bilo pred njom. Ona si samo mira želi, to je predaleko za nju, ona je vre svoj put obhodila.

Ipak se je odlučila na taj daleki put. Lepi jesenski den je bil i išli su sve pomalo. Istina Bog, da je mnogo brige imela s Štefekom, ali na zadnje su itak srećno došli k cilju svojem. Jedno vrēme su samo pred lesom stali i ni se je Jalža nutri dala, ali Štefek je samo silil Idu nuter, gde vidiju jednu ženu, to je bila gazdarica. Ta ženska je taki znala da ta ženska (Jalža) nije nitko drugi kak majka Janušjeva i taj mali deček njegov sin. Ona je odmah nuter vu sobu zovi i po dvori je s malom jestvinom.

(Dalje sledi)

Nekaj za kratek čas.

Jeden plebanuš nije nikak mogel terpeti, da farniki na božić i vuzem streljaju. Zato je nje počel prositi i nagovarjati, naj se okane te navađe; ali vse zabadava. Oni su streljali kak i prejdi Kad je anda ne mogel nikaj obaviti, odlučil — zameniti svoju dobru faru makar i za slabešu, samo ako vu njoj ljudi k božiću i vuzmu nestreljaju. Pak i za istinu našel je takvu faru — i plebanuša, koj je imel volju ménjati. Novi plebanuš, znajući dobro, zakaj je prveši otišel, kada se je približaval božić, pozval je k sebi selske poglavare, ter im je rekel: „Božić je već blizu, ja sam osobito rad, ako mi se čvrsto strelja vu to vrēme, zato vam budem vezda dal 10 funti praha, razdeljite ga med ljudi, a da budu rajši streljali, dal njim budem još dve vedra vina.“

Ej kakvo ti je bilo vezda veselje vu selu zaradi ovak dobre ménjbe s plebanuši, ter je novoga plebanuša hvalilo mlado i staro, a na božić se je streljalo, da nemre bolje biti. Drugo ljeto k božiću dal je plebanuš opet praha, nu samo 5 funti, ali vino je ne dal, izpričaval se je: da se boji; da bi samomu njemu nebi zmenjkalo. Vezda već farniki nisu bili tak veseli, a nisu niti tak streljali kak prešestnoga ljeta. — Dojdučega pak ljeta nije dal plebanuš niti praha niti vina izpričavajuć se, da je bila jako zla ljetina, ali ipak je nje nagovarjal, da bi samo jako streljali. A kaj su farniki na to rekli? „A ha,“ rekli su, ali ti je muder i kunšten naš plebanuš, mi da bi njemu streljali za volju, pak trošili peneze za prah? Prav nećemo! Naj si strelja sam! I za istinu nisu već streljali niti k božiću niti k vuzmu.

Kaj je novoga?

— **Prevzetan zgrabljiv vtič.** Blizu Karlovića delali su o. m. 12 vu jutro težaki pri željeznici. Najedenput doletel je jeden veliki orel i jednomu težaku na glavu sel. Težak je gori skočil, ali predi kak se nadjal, pričel ga orel srđito po obrazu sčukati. Siromak bil bi nesrećen da ga nebi pajdaši oslobodili, koji su orla zvezali. Iz težakovoga obraza je jako curela krv a oprava mu je bila jako zdrapana.

— **Vu Englezkoj vu Hullu** je ove dane se vužgala najveška fabrika olja i ne samo da je ona zgorela, nego i susedni žitni magazini. Goruće olje je po vlici teklo i vnogi su ranjeni od njega. Kvar je do 800,000 for.

— **Koliko je zemlja vu Španjolskoj pogutnola.** Štatistika od najzadnjega španjolskoga potresa dokazuje, koliko je nesreće. Tak vu državi Granada vu 64 varaših pogubljen 690 ljudi. Broj ranjenikov je 1174 Podrtih hižah broj je 2834. Pogubljenje vu penezi je do 20 milijonov frankov. Jako mora vezda blagoslov deliti i roditi zemlja ako hoće španjolcom povrnuti, kaj jim je vzela.

Ogen je bil o. m. 17 na večer vu Priloku, Zgorale su dve hiže. Zrok ognja se nezna.

Sparkasse pri kr. postah. Minister baron Kemény predložil je orsačkomu spravišu 7. marcija o. l. zakonsku osnovu o pošarskih sparkassah. Tak po priliki, ako bi tko pri čakovečkoj kr. pošti peneze položil na knjižicu, pak bi kam putoval, mogel bi vu Kaniži, vu Budimpeštu, ali gde goder vu Magjarskoj kraljevini svoje peneze dignuti. Od toga budemo vam potlam i već pisali.

— **Kradja na pošti.** Vu Budapešti na pošti II. distriktusa potegnul je Maár Emil pošarski činovnik 15 400 frt. i snjimi skočil. Misli se, da je vu Dunapentele otišel, gde mu roditelji stanuju Varaško nadkapitanjstvo skrbi, da zločina do ruk dobi.

— **Nebo za mužke.** Gde muž škrljaka nosi ali za to on itak nije glava obitelji, gde se ženske tak ponasaju proti mužkim, kak pri nas mužki proti ženam, gde mužki nedelaju nikaj, to dobro mesto je Paraguay država vu Južnoj Ameriki. Ovo čudno pripećenje izteče od najprveše gradjanske bitke, kada je Lopez diktator do 200.000 ženskih pretiral med brege Kordillere s njimi samo 10.000 mužkih. Kad se bitka vmirila, došle su ženske nazad vu Paraguay. Vu Paraguayu je i vezda vnogo već ženskih. One imaju vu rukah trgovinu, gospodarstvo i meštiju. Lepo se opravljaju i s ružami kiti ju. Dok žene tak skrbljivo delaju, mužki si poživaju, dobro živiju i čisto nikaj nedelaju.

— **Vu zrak hičena, Khinska lesa.** Negrier francuzki major vodja jednoga tongkinskoga regimenta je vu zrak dal hititi jednu lesu nebeske države. To moramo znati, da hatari Khinske države su s baščami zavzeti i vu baščah su velike lese. Khininci su jako coprnjasti ljudi i čudaj daju na svoje nebezko kraljevstvo, kak oni svoj orsag zoveju. Na njihove lese nije još nigdar europeiski človek s nogom nuter stupil. To njihovu copriju je zna taj francuzki vodja i znal je, da se budu toga jako bojali, i jako budu zmešani, ako jim svetu lesu vu zrak hititi da. Tak je bilo, lesu je s dinamiti vu zrak dal hititi. Med khinezi je od onda velika punta i zmotanost, i tak francoz bitku leže predobiti more.

Na poluotoku Balkanu se pak pokažuje nova buna. Takov je taj poluotok kak vulkan, gde je zemlja navek ne mirna. Vu ovom stoletju navek straši s bitkom. Dok je Turska jaka bila držala je na vuzdi te svakojačke ljudi, koji su se sim doseljili pred vnogimi stoletji. Ali po onih bitkah najpredi je Grčka slobodna postala, Romania i Srbija, potle Montenegro su slobodne potalje, nego su ove tri državice slobodne postale, nego su se i povešale. Grčka se je povešala. Bosnija i Hercegovina je knam priklopljena; na ljepim poluotoku, gde je negda velika lesa svetila, komaj su ostala mala vrata. I na ova vrata tak hodiju nuter i vun, da neznaju čije su. Vezda je nemir vu Macedoniji, vu Albaniji buna. Arnanta idu proti turkim nizzamom, na više mestih su pobili i pretlrali starinske turke. Rusi se jako zanimljeju proti toj bitki. Rubelli takaj tak, pak dobre tolnače dajuju turskim neprijateljem. Vidi se stoga, da je zemlja Balkan poluotoka opet nemirna.

— **Rusi hoćeju malo neprilike napraviti englezom vu srednjoj Aziji.** Zatonas ne, nego engleze boli glava. Jako se braniju. Ali kaž se čuje ruski čoporte zmirom jako napre tiščeju proti Afganistanovim katarom osobito proti Herato. Afganistanski emiz s englezi drži, i on je nanje jemle suproti se staviti. Ali to nanje jemanje malo vrēdi, ako rusi s vekšimi seregi pojdu proti Heratu i zavzemeju ga Velike bitke početek je to med Rusi i Englezi. To nas tak jako nezanimlje samo tak zdaleka

Vu Srednji-Ameriki, kam i Panama klanjec spada, je nekoliko malih državicah; ove su se vezda štele zjediniti ali mesto toga porodila se med njimi bitka. Jedne stranjke cilj je to dabi vu panamskog već započetoga morskoga kanala dogotovili. I stoga se more velika bitka pripetiti.

Jako znamenita vēst je i to da sudanski Mihadi gizdav na predobljene bitke počel je već vu Arabiji zavzimati. Ov veliku arabsku državu hoće vu Afriki i Aziji nad turskimi podrtinam postaviti. Ali to je da vezda samosenja.

Nyilttér.

A „GONDÜZŐ“

szépirodalmi hetilap

f. évi ápril hó elsejével harmadik évnegyedébe lép és rövid fennállása óta rendkívül dúsa és változatos tartalmánál fogva oly pártolásnak örvend, mely az irodalom terén valóban páratlanul áll hazánkban.

A „Gondüöző“ erkölcsöt nemesítő esleket művelő, érdekesítő és gondokat űző olvasmányaival kimeríthetetlen tárházat képez családok és egyesek számára.

A „Gondüöző“ munkatársai: P. Szathmáry Károly, Tolnai Lajos, Komócsy József, Kiss József, Margitay Dezső, Mikszáth Kálmán, Szana Tamás, Tóth Endre, Ver-

tes Arnold, Kázár Emil, Éjszaki Károly, Endrődi Sándor, Balázs Sándor, Dalmady Győző, Prém József, Hentaller Lajos Sziklay János, Reviczky Gyula, Palágyi Lajos, Lévay Sándor, stb. stb.

A „Gondüöző“ továbbá megkezdte „A gránátköves asszony“, Marlitt E. világhírű regényének közlését, egyedül jogosított magyar fordításban, mely regény egyszerre hatnyelven jelenik meg.

Végre pedig örvendve említjük meg, hogy Jókai Mór és Beniczky Bajza Lenke koszorú iróink ígérését bírjuk, hogy a „Gondüöző“ számára írni fognak, miáltal oly kellemes helyzetbe jutottunk, hogy hazánk irodalmi kitűnőségei csoportosítsuk lapunk körül.

A „Gondüöző“ megjelen minden vasárnap 3 1/2 ivnyi tartalommal és ára a bérmentes szétküldéssel együtt negyedévre csak 1frt 50 kr., félévre 3 frt.

Mutatvány számmal mindenkinek szive-

sen szolgálunk ingyen és bérmentve, ki e végett hozzánk fordul.

Az előfizetési pénzek legcélszerűbben posta utalvánnyal a „Gondüöző“ kiadóhivatalhoz küldendők.

Székely Aladár

a „Gondüöző“ kiadó tulajdonosa
Budapesten, dob-utca 14.

CÉNA ŽITKA.

Kuruza na vagi	6.15 — —
Hrz „ „	7.30 — —
Psenica „ „	7.50 — 7.75
Ječmen „ „	6. — — 7. —
Zob „ „	6.75 — 7. —

Szerkesztő: MARGITAI JOZSEF urednik.

Hirdetések.

NAGY VÁLASZTÉK MENYASSZONYI ÉKSZEREBEN

Alapított 1873. évben.

HERLINGER M.

Alapított 1873. évben.

órás és ékszerész, Csáktornyan.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát mindennemű órák, arany, ezüstárak és ékszerekből legfin. kiállítva, a tárgyak mindegyike a cs. k. fémjelző-hivatal által felülvizsgálva és fémjelezve van.

Mindennemű

RÉGI ÓRÁKAT,
ugyszintén
ARANY- és EZÜST TARGYAKAT

javítás végett jöttállás mellett, elvállalok.

Régi tárgyak cserébe a legmagasabb árban átvétnek.

NB: Bátorodom még jól berendezett optikai-áruraktáromat is a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani. 209 3 *

Vidéki megrendelések lelkiismeretesen és pontosan eszközölnetnek.

NAGY VÁLASZTÉK SZÜLETÉSNAPI AJÁNDEKOKBAN

Kávé közvetlen Hamburgból
közvetlen szétküldés a mi jó hírnemű kávé, tés csemege stb. nagyban raktárunkból a legkötőbb minőségű áru legolcsóbb áráért bérmentve, előfizetés, vagy átávét mellett.

KÁVÉ 5 KLGR. ZACSKÓBAN ÁR O. É. FRT

Kávé cselédés részere	3.20	Jav, zöld erős finom	5. —
Rio, finom erős	3.50	Aranyjáva igen fin. gyöngy	5.20
Santos, tiszta	3.75	Portorico, zamatos erős	5.00
Cuba, zöld erős fényes	4.20	Gyöngy kávé, lefin. zöld.	5.00
Gyöngy Mocafvalódi fűzes	4.45	Java, nagyszemű legfin.	5.95
Ceylon, kócos zöld erős	4.95	Arab Mocca, nemes tűzes.	7.20

Chinai téa díszes szelencékben ár klgr. ként o. é. f. rt
Kaisow Congo pornél, fin. 1.70
Congo, igen finom 2.60
Souhong, lefinom 3.70
Pecco Souhong, igen fin. 4.90
Császár keverék családi téa
igen finom 4.20

Tablarisz igen fin. 5 klgrként 1.40
Jamaica-Rum 1a 4 liter 4.50
Caviar, 1a, 4 klgr. tiszta 7.50
keveset sóva 1 klgr. 2.50
Ajókák szard. körülb. 240d. 1.50
Csemege 2 drként körülb. 480d. 2.00

Idény-árjegyzék körülb. 1000 cikkekről ingyen és bérmentve
ETLINGER és társa Hamburg, világposta-szétküldés.

Aron nagy veszteségek, melyeket egy londoni nagy vasbutorgyár, a „Moddenigde Brothers and Comp.“-cége, a glasgowi bank legutóbbi bukása alkalmával szenvedett, annyira megingatták, hogy kénytelen gvarát beszüntetni, s a tömeges készletet, kitűnő jószágú minden kiállításnál az arany éremmel jutalmazott vasbutorait a gyári ár negyedrészen végle elárusítani. Ajánlom tehát a fentnevezett háztól bizományilag reám bizott csodaszép

(Az ágyak majd e rajznak hasonló k)

400 darab vaságyat felnöttek számára s minden szoba s lakás díszére vállnak, hihetetlen csekély áron darabját 8 frtjával. (Előbbi ára 32 frt 50 kr. volt) — Egyes megrendeléseket is teljesítenek, a meddig a készlet tart mindig teljesen ép, hibátlan minőségben, a pénz előleges beküldése esetében:

Bugányi F.

Gép-Raktár, Bécsben

Landstrasse, Krieglergasse 3. B.

Különösen a tavaszon s nyáron a vaságyak, mert folyton védelmül szolgálhatnak a férgek ellen, s mert tartósak s öszszerszathatók, a laágyakat nagyban felülmulják. 207 3—12

Öltöny-szövetek

csakis tartós gyapjuszövetből egy középstermetű férfi részére:

Egy öltözetre 3-10 méter	(jó gyapjuszövetből)	4 frt 96 kr.
	(jobb gyapjuszövetből)	8 " " "
	(finom gyapjuszövetből)	10 " " "
	(legfinomabb gyapjuszövetből)	12 frt 40 kr.

Utazó-Plaidek drbja 4, 5, 8, egész 12 frtig. Legfin. öltözéteket nadrág, felső-kabát, és eső köpenyszövetek túlfű, Loden, commis Kammgar, Cheviot, Tricot női kendőket: tekeasztal pesztókat: perwient: doskingot ajánl

Alapított Mikarofsky János 1866
gyárt raktára Brünben.

Minták postabérmentesen küldetnek. Mintalapok a szabómester uraknak bérmentetlenül küldetnek. 10 frton felüli utánvétel küldemények bérmentve. Állandóan több mint 150.000 o. é. frt, értékű raktárom van, ennál fogva természetes, hogy nagy világüzletemben sok 1 egész 5 méternyi posztó-végek maradnak, csakhogy ily posztóvégeket kénytelen vagyok jóval a készitési áron alul továbbadni. Minden józanul gondolkozó ember befogja látni, hogy e kis posztóvégekből minták nem küldhetők, mivel néhány száz minta rendelésénél e végből mi sem maradna. ennél fogva tehát valóságos széleslegés ha posztókereskedési cégek posztóvégekből mintákat hirdetnek, mert ez esetekben a minták egész darabból és nem végekből valók, ily eljárásnál a szándék ösmeretes. Meg nemfelelő posztóvégek kioszeréltetnek, vagy a pénz visszaküldetik. Levelezések magyar, német, cseh lengyel, olasz és francia nyelven fogadtatnak el. 7—20